

Slovak A: literature – Higher level – Paper 1
Slovaque A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Eslovaco A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napište komentár o **jednom** z nasledujúcich textov:

1.

Čarovná flauta

Pani Terka pociťovala voči tomu chlapovi takmer neprekonateľnú averziu, ktorá sa stupňovala o to viac, o čo viac si jeho naničhodnosť vo svojej osamelej mysli vykresľovala. Aj si pod chvíľou položila otázku, či mu nekrivdí, možno vôbec nie je taký odporný, ako vyzerá, ale skutočnosť, že jej obsadil lavičku, je neospravedliteľná. Placho sa krčila pod obrovským gaštanom a napriek tomu, že na jeseň jej občas spadol na hlavu pichľavý gaštan, veľmi si ju obľúbila. Strom bol uprostred nevľúdneho betónového sídliska jediným živým tvorom, ktorý pani Terku spájal s prírodou. Pochádzala z maďarskej obce na dolniakoch a v takých obciach stával gaštan takmer v každom hospodárskom dvore. Pod jeho životodarnými konármi sedávali po celé generácie starí i mladí a rozoberali situáciu súčasnú, minulú i tú, ktorá príde.

5 Debaty ľudí dobrej vôle jej chýbali. Možno chýbali aj tomuto sídliskovému gaštanu, ktorý tu trónil dávno predtým, ako postavili sídlisko, ešte v časoch, keď na hospodárskom dvore svojim tieňom vytváral ľuďom podmienky na to, aby sa stretávali. Pripomínal obyvateľom sídliska ich zabudnutý pôvod. Lavičku si pani Terka tak trochu privlastnila, pretože bola dôchodkyňa, a zatiaľ čo ostatní chodili do práce, ona si vzala háčkovanie a vytvárala na nej svoje krásne dečky a obrusy. Manžel jej umrel, keď ešte bola aktívnou učiteľkou a lavička sa jej stala mostom vedúcim do sveta ľudí. Napriek tomu, že nedávno dovŕšila šesťdesiatku, stále to bola pohľadná žena, ktorá starostlivo dbala o svoj zovňajšok a každé ráno si urobila nenápadný mejkap. Nikdy nevyšla medzi ľuďmi neupravená, pretože *tvoj výzor je prejavom duše*.

10 Na lavičku chodievala najmä preto, lebo oproti paneláku, pred ktorým stála, bola prízemná budova Ľudovej školy umenia, z ktorej vychádzali najmä v podvečerných hodinách melódie, ktoré jej pohládzali dušu. K lavičke bola otočená zadná časť budovy s vyvýšenými oknami, do ktorých nebolo vidieť, ale dalo sa krásne počúvať. Od jari do jesene boli otvorené. Nevedela, kto hrá, ako vyzerá, nikdy študentov Ľudovej školy nevidela, pretože vchod bol z námestia, z opačnej strany. Možno to bolo takto lepšie, pretože si sama priraďovala k jednotlivým zvukom tváre. Hráč na akordeón bol zaiste buclatý maznáčik, veľmi mu to nešlo, nástroj mu akiste kúpili rodičia z rozmaru a nútili ho chodiť do hudobnej, lebo v dobrých rodinách sa to patrí, huslista, naopak, v túžbe po úspechu netrpezlivo hltal tóny. Najkrajšími dňami boli utorky a štvrtky od sedemnástej do osemnástej. Vtedy mávala hodinu flauty mladá, mimoriadne talentovaná Terezka (jej meno si časom zistila od školníčky. Skutočnosť, že sa volala rovnako ako ona, mala pre ňu chuť zvláštneho tajomstva), ktorá sa stala stelesnením jej nenaplneného sna.

15
20
25
30

Jozef Banáš, *Posledná nevera* (2012)

2.

AUGUSTOVÁ ELÉGIA

Pekelné muky obkolesili ťa,
Slovensko moje,
a bolesť, bolesť
náhla jak ihla sipiaceho blesku
5 hľadá si cestu zo srdca
do nemohúcej ruky.

Ťažko mi, ťažko,
som pod balvanom.

Ach, nevedieť,
10 necítiť,
nebyť,
a nevidieť a nevedieť a nevedieť,
lež čo, keď človek, veštec krutý k sebe,
jediný zo stvorenstva
15 vidí
a rozum, sťaby nožom vylúpený,
zaznamenáva.
Zaznamenávam seba
a v dusnej tiesni nevetraných väzníc
20 drápy a zuby Beštie.

Aký to ide čas,
že
nespím,
motám sa v dome ako šialenec
25 a nespím
a naozaj je pravda, že mi srdce
puká,
nad tebou bedliac,
Slovensko moje, jahňa moje, encián.

30 Aké ti teraz meno dám,
keď krivda biednych prebúdza i mŕtvych
a tvoje hory vošli do žalára?
Otvorilo sa peklo
a zatvára sa za tebou.
[...]

Karol Strmeň, *Znamenie Ryby* (1969)
